Pasen:
een feest om naar buiten te gaan

Pasen is veel, een feest van licht, een feest van leven, een feest van leven sterker dan de dood. Pasen heeft te maken met opstanding, met opstandigheid dus ook.
Pasen is in de eerste plaats beweging. En dat begint al met de datum voor Pasen. Een datum die steeds in beweging is. Een datum die verbonden is met de Joodse kalender, een maankalender anders dan onze zonnejaarkalender. Eerste paasdag valt op de eerste zondag na de eerste volle maan na 21 maart. Dus op zijn vroegst op 23 maart en op zijn laatst op 25 april. Een datum met beweging dus.
Pasen is een weg van beweging, verbonden met het begrip "uittocht". Pasen is gekoppeld aan het Joodse Pascha, Pesach, dat nadrukkelijk verwijst naar de uittocht uit Egypte. Een uittocht door het Joodse volk, de kinderen van Israël, een uittocht uit het land van verdrukking. Uitvoerig staat het beschreven in het begin van het bijbelboek Exodus, de verdrukking, de plagen, en dan de uittocht. Niet alleen maar mooi, nee, ook verdriet aanwezig in dit bijbelboek. Wij noemen het Exodus, in de Hebreeuwse bijbel heet het "Namen" (Sjemoot). En heel bijzonder is het dat bepaalde namen wel genoemd worden en andere niet. De naam van de onderdrukkende farao wordt niet genoemd, de namen van reddende vroedvrouwen (Sifra en Pua) wel. En dit loopt dus uit op een uittocht, een bevrijding. Pesach, het feest om de tocht naar het bevrijde leven te maken.
Als Jesus van Nazareth opgewekt wordt uit de dood, dan is dat ook beweging, dan is dat ook uittocht. Een uittocht uit veel, uit lijden en uit het zondebokmechanisme. Jezus is zondebok geworden, zoals mensen zondebok kunnen worden. In een crisis is dat risico vrij groot. En daarin staat Jezus niet alleen, nee, zijn volksgenoten weten daarover mee te praten. In Egypte, land van verdrukking, zijn ze zondebok. De farao ziet hen steeds groter worden en is bang dat ze partij zullen kiezen tegen hem en zijn volk. Hij ervaart dus crisis en maakt hen zondebok. Tijdens een pestepidemie in de Middeleeuwen viel het opeens op dat Joden veel minder slachtoffer waren van de pest dan anderen in de stad. En dus…..een complottheorie, Joden zouden de hand hebben in de verspreiding van de ziekte en zelf buiten schot blijven. De waarheid was dat deze Joden zich nadrukkelijk hielden aan het ritueel van handen wassen voor de maaltijd, een ritueel dat een hygiënisch neveneffect heeft. Maar ja, dat wisten de complotdenkers niet. En dus werden de Joden zondebok, zoals zo vaak in de geschiedenis, zoals zo vaak mensen zondebok kunnen worden in een crisis. Zij krijgen dan alle schuld op zich geladen.
Bij Jezus gebeurt ook zoiets en dan vertellen de evangelisten de opstanding. God toont zich solidair met de zondebok en laat daarmee zien dat de dood het laatste woord niet heeft en dat het zondebokmechanisme als "dood" het laatste woord niet heeft. Niet dat alles mooi is, nee, de opstanding kan niet voordat het lijden is doorleefd, in ieder geval niet in het verhaal van Jezus.
Zijn lijden gebeurt eerst en zijn opstanding is uittocht uit het lijden en intocht in het bevrijde leven. Intocht in het bevrijde leven als een weg door woestijn op weg naar wat je het "beloofde" land mag noemen. Het is echt niet zo dat met Pasen de hemel op aarde komt in die zin dat alles dan volmaakt is. Met Pasen wordt het koninkrijk van God zichtbaar, niet in de zin dat het dan in alle hevigheid is ontstaan. Pasen is uittocht, beweging met een richting, de richting van dat koninkrijk waarin geen mens meer zondebok wordt.
Pasen is dus ook verbonden met de uittocht uit een crisis, de crisis met het zondebokmechanisme en met elke crisis. Alleen weet je niet precies wanneer die uittocht zal zijn, Pasen kent steeds weer een andere datum.
Pasen is ook verbonden met "namen". De paasnacht is bij uitstek geschikt om gedoopt te worden. Dan klinken de namen, die namen worden wel genoemd, de namen van de kinderen van God. En natuurlijk zijn ook ongedoopten kinderen van God, ook zij gaan mee in de beweging van de uittocht, de beweging van het leven, de beweging dat leven sterker is dan de dood.
De namen klinken, zoals onze namen mogen klinken op welk moment in het leven dan ook. Onze namen verbonden met de beweging van de uittocht, verbonden met die Ene naam, de Eeuwige.
En Jezus, in zijn woorden en in zijn beweging, in zijn lijden, sterven en opstaan, hij heeft die Naam laten zien. Een naam die niet uitgesproken wordt, de naam die zichtbaar wordt in de uittocht uit Egypte en in de uittocht uit het graf. Een naam in beweging dus. Eén van de vertalingen van die naam is: Daar is Hij weer. En volgens mij mag je dan ook zeggen: Daar is Zij weer. Want ook daarin is beweging.
Ik wens dat de paastijd, die tot aan Pinksteren duurt, voor ons een feest zal zijn om "uit" te gaan.

Ds. Gerco Veening